T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2021/732
KARAR NO : 2021/699
KARAR TR : 27/12/2021

ÖZET: 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

KARAR

Davacı : R.Y.
Davalı : Burdur İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Gölhisar Kaymakamlığı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünün 23/08/2019 tarihli ve 2019/6-İLM 2019/47 sayılı kararı ile, Burdur İli Gölhisar İlçesi, Asmalı Köyü, 120 ada, 8 parsel sayılı taşınmazın 4298 m² lik kısmının doğal durumunun bozulduğu ve izinsiz kullanıldığının tespit edildiğinden bahisle, davacı adına 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi uyarınca 28.397 TL idari para cezası verilmiş, aynı Kurumun 02/09/2019 tarihli ve …..-858-E.2633697 sayılı yazısı ile davacıya bildirilmiştir.

2. Davacı, idari para cezasının iptali istemiyle adli yargı yerine başvuruda bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

3. **Gölhisar Sulh Ceza Hakimliği 19/03/2021 tarihli ve D.İş 2019/301 sayılı kararı** ile, olayda aynı eylem nedeniyle davacıya 3213 sayılı Maden Kanunu uyarınca ayrıca 158.006 TL idari para cezası verildiği ve Burdur Sulh Ceza Hakimliğine yapılan başvuru sonucunda başvuruyu inceleme görevinin Isparta İdare Mahkemesine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verildiği anlaşıldığından Kabahatler Kanunu'nun 27/8. maddesi gereğince dosyaya konu itirazın da Isparta İdare Mahkemesine ait olduğunu belirterek görevsizlik kararı vermiş, verilen karar itiraz edilmeden kesinleşmiştir.

4. Davacı bu kez aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

5. **Isparta 1. İdare Mahkemesi 14/10/2021 tarihli ve E.2021/1187 sayılı kararı**ile,5403 sayılı Kanun uyarınca verilen idari para cezasına karşı açılan davanın, 5403 sayılı Kanun ve5326 sayılı Kabahatler Kanunu uyarınca görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına ve davanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. 5403 sayılı Kanun'un *"Amaç"* başlığı altında düzenlenen 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı; toprağın korunması, geliştirilmesi, tarım arazilerinin sınıflandırılması, asgari tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazilerin çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak planlı kullanımını sağlayacak usul ve esasları belirlemektir.";

7. *"Kapsam"* başlığı altında düzenlenen 2. maddesi şöyledir:

"Bu Kanun; arazi ve toprak kaynaklarının bilimsel esaslara uygun olarak sınıflandırılması, tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazilerin asgari büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, arazi kullanım planlarının hazırlanması, koruma ve geliştirme sürecinde toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutlarının katılımcı yöntemlerle değerlendirilmesi, amaç dışı ve yanlış kullanımların önlenmesi, korumayı sağlayacak yöntemlerin oluşturulması ile görev, yetki ve sorumluluklara ilişkin usul ve esasları kapsar."

8. *"Tarım dışı amaçlı arazi kullanımlarına ilişkin cezalar ve yükümlülükler"* başlıklı 21. maddesi şöyledir:

"Tarım dışı arazi kullanımlarında toprak koruma projelerine uyulması zorunludur.
Tarım dışı arazi kullanımına izinsiz başlanılması veya hazırlanan toprak koruma projelerine

uyulmaması halinde, aşağıdaki işlemler gerçekleştirilir ve yaptırımlar uygulanır:

a) Arazi kullanımı için izinsiz işe başlanılmış ve çalışmalar devam ediyorsa; valilik işi tamamen durdurur, yapılan iş tamamlanmış ise kullanımına izin verilmez. Kullanılan arazi tarım dışı amaçlı kullanıma uygun yerlerden ise kullanılan alanın her metre karesi için bir Yeni Türk Lirası idarî para cezası verilir ve bu Kanunda öngörülen tedbirlerle birlikte gerekli izinlerin alınması şartıyla işin tamamlanmasına veya iş bitmiş ise kullanımına izin verilir.

Arazi kullanım plânlarında, tarımsal amaçlı kullanım için ayrılmış arazilerde, izinsiz yapılan bütün yapılar yıkılır ve temizlenir. Arazinin yeniden eski haline gelmesi için yapılan masraflar sorumlulardan tahsil edilir. Ayrıca, zarar verilen tarım arazilerinin, her metre karesi için iki Yeni Türk Lirası idarî para cezası verilir. (……)";

9. "İdarî cezalara itiraz ve para cezalarının tahsili" başlıklı 22. maddesinde ise, *"(Değişik: 23/1/2008 – 5728/577 md.) Bu Kanunda yazılı olan idarî cezalar mahallî mülkî amir tarafından verilir."* hükmü yer almıştır.

10. Öte yandan, 30/03/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesini değiştiren 06/12/2006 tarihli, 5560 sayılı Kanun'un 31. maddesi şöyledir:

" (1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır."

11. Kanun'un 16. maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların idari para cezası ve idari tedbirlerden ibaret olduğu, idari tedbirlerin ise, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olduğu hükme bağlanmış; *"Başvuru yolu"* başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise *"idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir"* düzenlemeleri yer almıştır.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

12. Uyuşmazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın başkanlığında, Üyeler Birol SONER, Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 27/12/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

13. Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra; gereği görüşülüp düşünüldü:

14. Dava, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılmıştır.

15. Olayda, davanın, 5403 sayılı Kanun'un 21. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açıldığı, 5403sayılı Kanun'da da idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği, aynı eylem nedeniyle 3213 sayılı Kanun uyarınca verilen idari para cezasıyla ilgili olarak yargılamanın devam ettiği, 5326 sayılı Kanun'un 27. maddesinin sekizinci fıkrası kapsamında bulunmayan bu durumun görevli yargı yerince değerlendirileceği anlaşılmıştır.

16. Yukarıda izah edilen düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

17. Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir kanunla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

18. Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir kanun ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni kanuna göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni kanundaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

19. Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkemenin davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

20. İncelenen uyuşmazlıkta, 5403 sayılı Kanun'un 21. maddesi uyarınca verilen idari para cezasının,5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 5403 sayılı Kanun'da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

21. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Isparta 1. İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile Gölhisar Sulh Ceza Hakimliğinin 19/03/2021 tarihli D.İş 2019/301 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Isparta 1. İdare Mahkemesince yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile Gölhisar Sulh Ceza Hakimliğinin 19/03/2021 tarihli D.İş. 2019/301 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

27/12/2021 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Celal Mümtaz AKINCI	Birol SONER	Nilgün TAŞ	Doğan AĞIRMAN

Üye	Üye	Üye
Aydemir TUNÇ	Nurdane TOPUZ	Ahmet ARSLAN